

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
ГжЗ 155/22
13.7.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Зорице Булајић, председника већа, Ирене Вуковић и Станиславе Митровић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., ... бр. ..., кога заступа пуномоћник адвокат Владимир Тодорић из Београда, Сазонова бр.32, против тужених “Инсајдер тим” д.о.о. Београд, Теразије бр. 5/7, ББ-главног и одговорног уредника Дневних новина “Информер” и ВВ-одговорног уредника портала “informer.rs”, Београд, Теразије бр.5/7, које све заступа пуномоћник адвокат Борис Богдановић из Београда, Сремска бр.9, ради утврђења и накнаде штете, одлучујући о жалбама тужених изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду ПЗ 210/20 од 1.2.2022. године, у седници већа одржаној дана 13.7.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужених и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду ПЗ 210/20 од 1.2.2022. године, у ставовима првом, другом, трећем и петом изреке.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу осмом изреке пресуде Вишег суда у Београду ПЗ 210/20 од 1.2.2022. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈУ** тужени да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 88.900,00 динара, у року од 15 дана од дана достављање преписа пресуде.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужених за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, утврђено је да је тужени ББ, као главни и одговорни уредник дневних новина “Информер”, објављивањем забрањених

информација у том медији у тексту под насловом “...” од ... године у коме је тужилац приказан у лажном светлу приписивањем својстава које он нема -да је повезан са лицима која прижељкују, позивају и планирају смрт ГГ, повредио тужиочево достојанство личности-част и углед и право на аутентичност. Ставом другим изреке, утврђено је да је тужена ВВ, као одговорни уредник медија “Informer.rs”, одбјављивањем забрањених информација у том медију у тексту под насловом “...” од ... године, у коме је тужилац приказан у лажном светлу, приписивањем својстава које он нема, и то да је повезан са лицима која прижељкују, позивају и планирају смрт ГГ, повредила тужиочево достојанство личности – част и углед и право на аутентичност. Ставом трећим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца, па је обавезан тужени “Инсајдер тим” д.о.о. Београд, да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде достојанства личности – части и угледа, као и права на аутентичност, исплати износ од 120.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 1.2.2022. године, па до исплате. Ставом четвртим изреке, делимично је одбијен тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде достојанства личности – части и угледа, као и права на аутентичност, исплати износ преко досуђеног износа у ставу трећем изреке пресуде од 120.000,00 динара, а до траженог износа од 1.000.000,00 динара, односно за износ од 880.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења па до исплате. Ставом петим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца, па је обавезан тужени ББ, као главни и одговорни уредник Дневних новина “Информер” Београд, да објави увод и изреку ове пресуде о свом трошку, без коментара и без одлагања, најкасније у другом наредном броју медија “Информер” почев од дана правноснажности пресуде, у складу са Законом о заштити података о личности. Ставом шестим изреке, делимично је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени ББ, као главни и одговорни уредник дневних новина “Информер”, да објави преостали део пресуде који није обухваћен ставом петим изреке о свом трошку, без коментара и без одлагања, најкасније у другом наредном броју новина почев од дана правноснажности пресуде. Ставом седмим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена ВВ, као одговорни уредник “Informer.rs”, да објави пресуду у целини о свом трошку, без коментара и одлагања у дневним новинама “Информер” и на порталу “Informer.rs”, најкасније у другом наредном броју издања почев од дана правноснажности пресуде. Ставом осмим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 130.625,00 динара.

Против наведене пресуде, жалбу су благовремено изјавили тужени, побијајући је у ставовима првом, другом, трећем, петом и осмом изреке, из свих законских разлога.

Испитујући побијану пресуду, у смислу одредбе члана 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр.72/2011 са каснијим изменама и допунама), који се сходно примењују на основу одредбе члана 131 Закона о јавном информисању и медијима (“Службени гласник РС”, бр.83/2014 са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд у Београду је оценио да је жалба тужених делимично основана.

У спроведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које

другостепени суд пази по службеној дужности. Супротно наводима жалбе тужених, побијана пресуда не садржи ни битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП јер су у њој наведени јасни и непротивречни разлози у погледу свих битних чињеница, због чега пресуда нема недостатака због којих се не би могла испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, у дневном листу “Информер”, броју ... од године, на насловној страни објављен је наслов: “...” и наднасловом “Болесници болесни”, а на и ... страни текст под насловом: “...” и наднасловом: “БОЛЕСНИЦИ ОКУПЉЕНИ ОКО СЗС СВЕ БОЛЕСНИЈИ ОД МРЖЊЕ”, испод којег је наведено: “Хејтери масовно “шерују” фотографију на којој се поздрављају ГГ и ДД, а уз коју је један твитераш написао да моли Бога да председник смртно оболи!”. Даље је наведено: “Присталице Савеза за Србију све су болеснији у својој мржњи према председнику Србије ГГ, тако да му сада јавно и нескривено прижељкују да умре од корона вируса?! АА хејтери масовно “шерују” фотографију из Парламента на којој се поздрављају ... ГГ и ДД, а уз коју је неко написао да моли Бога да АА смртно оболи?!”. Даље је наведено: “Масовно делили твит”, испод којег стоји текст: “Твитераш под надимком “...”, уз фотографију АА и ДД, на енглеском је написао: Драги Боже, ти знаш да ти до сада ништа нисам тражио...”, јасно алудирајући на то да би волео да ГГ оболи од короне”. Испод текста се налази тужиочева слика на којој је са ЂЂ и ЕЕ, изнад које стоји: “ГГ МЕТА БОЛЕСНИХ НАПАДА ГГ ЂЂ, АА, ЕЕ”.

На интернет порталу истог медија, дана ... године, у ... часова, у рубрици “Политика”, објављен је текст под насловом: “С...”. Испод наслова је наведено: “Након што је данас током обраћања јавности ГГ одговорио “душебрижницима”, који се наводно брину за његово здравље, да се осећа добро и да “неће гром у коприве” уследиле су нове болесне претње присталица АА савеза за Србију на друштвеним мрежама...”. Испод стоји текст: “Једна од таквих запретила је ГГ метком...Неће гром у коприве, ГГ, али ће метак зато”. У склопу текста се налази твит извесне особе под именом “...” чији је твит пренет.

Тужени “Инсајдер тим” д.о.о. издавач је медија Независне дневне новине “Информер”, као и интернет портала informer.rs. Тужени ББ одговорни је уредник Независних дневних новина “Информер”, док је тужена ВВ била одговорни уредник интернет портала у време објављивања текста од ... године, али је након тога одговорни уредник промењен, тако да је регистрован ЖЖ као одговорни уредник овог портала.

Битне чињенице од значаја за захтеве тужиоца утврђене су на основу савесне и брижљиве оцене сваког изведеног доказа засебно и свих доказа заједно у смислу одредбе члана 8 Закона о парничном поступку. У том смислу тужилац неосновано указује на повреду ове одредбе из разлога што се у образложењу пресуде оцена експлицитно не наводи. Међутим, према одредби члана 355 став 5 Закона о парничном поступку, то и није потребно, а та оцена, несумњиво није изостала, с обзиром да из разлога јасно произлази (што и сами тужени признају у својој жалби), да је суд прихватио исправе које је прочитао, као и исказ тужиоца коме је поверовао у погледу битних чињеница: да није повезан са лицима чији твитови су објављени, нити му је њихов идентитет познат, да ничију смрт није желео, као и погледу последица које је због овог текста претрпео. С друге стране, из исказа туженог ББ, који је саслушан

сагласно правилу да се саслушавају обе странке (које произлази из одредбе члана 278 ЗПП), ниједна спорна чињеница није могла да се утврди. Наиме, према одредби члана 229 став 1 Закона о парничном поступку, доказивање обухвата све чињенице које су важне да доношење одлуке, тако да се странке и сведоци приликом саслушања изјашњавају о чињеницама које су им познате и које су од значаја за одлуку у предмету. Међутим, сведок ББ износио је своје мишљење о томе да ова тужба представља политички прогон и покушај тужиоца да застраши и угуши медије, да према његовом мишљењу у тексту ниједна чињеница није спорна, износио је своје мишљење о значењу речи "...", те да у томе нема ничег спорног, да он сматра да то није увреда. Због тога изостанак оцене његовог исказа није утицао на правилност и законитост побијане пресуде.

Због свега наведеног, наводима жалбе тужених чињенично стање није доведено у сумњу, као ни закључци првостепеног суда од значаја за оцену постојања повреде права на достојанство личности и права на аутентичност тужиоца, те одговорности туженог издавача за накнаду штете, које прихвата и другостепени суд.

Оспоравајући чињенично-правне закључке првостепеног суда, тужени у жалби истичу да се текст не бави тужиочевом личношћу, већ информацијама од јавног значаја, а с обзиром да је тужилац носилац јавне, односно политичке функције, мора показати већ степен толеранције на извештавање медија.

Међутим, у разлозима побијане пресуде, супротно наводима жалбе тужених, првостепени суд јасно и непротивречно је образложио које информације у тексту представљају информације које повређују право тужиоца на достојанство личности и право на аутентичност, због чега правилно тужиоцу пружа заштиту због повреде овог права. Наиме, у оба текста изнете су тврдње да тужиочеве присталице- ..., болесни од мржње према председнику, прижељкују смрт председника републике, односно његово убиство, а када то желе тужиочеве присталице, наметнут је закључак да такве побуде има и тужилац као опозициони лидер. Овај закључак просечан читалац стиче када чита спорне текстове и на тај начин формира свој вредносни суд о личности тужиоца који је заснован на лажној слици о тужиоцу. Због тога и по налажењу другостепеног суда, тужилац је несумњиво стављен у негативну, инкриминишућу конотацију, као особа која мрзи свог политичког противника, председника државе, у тој мери да чак жели његову смрт.

Ове информације о тужиоцу као лицу које, као и његове присталице, прижељкује смрт председника, по налажењу другостепеног суда представљају мишљење тужених, односно њихов вредносни суд, чија се истинитост "не може лако доказати" (Jerusalem против Аустрије-одлука Европског суда за људска права од 27.2.2001. године), па се за мишљења не може тражити доказ о истинитости. У конкретном случају, ове информације из којих произлази да тужилац, као и његове присталице, мрзе председника државе, тако да желе његову смрт, представља уверење тужених које међутим није засновано на чињеницама: да је ту жељу манифестовао и отворено пропагирао као лидер опозиционе странке која окупља такве присталице, па ни да су лица која су јавно на друштвеним мрежама иступила са изјавама "Драги Боже, ти знаш да ти до сада ништа нисам тражио...", као и "Неће гром у коприве, ГГ, али ће метак зато", његове присталице. Пошто је то мишљење тужених засновано на уверењу да су такву изјаву

могле дати само присталице тужиоца, зашта није било адекватне чињеничне подлоге, правилан је закључак првостепеног суда да је овим инфомацијама повређено право тужиоца на достојанство његове личности, част и углед, као и право на аутентичност.

И по ставу Европског суда за људска права “када се за неку констатацију на крају може рећи да је вредности суд, сразмерност мешања може да зависи од тога да ли постоји довољна чињенична основа за спорну изјаву, пошто чак и вредности суд, ако нема чињеничне основе која га поткрепљују, може се сматрати претераним (Фелдек против Словачке, 12.7.2021. године став 76). Ово стога што би у случају постојања довољног чињеничног основа могло да се прихвати да је таква изјава дата у доброј вери, односно да је у време изјављивања давалац изјаве имао довољно разлога да верује да је одређена инфомација истинита. Међутим, код одуства адекватног чињеничног основа, мишљење и ставови о тужиоцу који су по свом значењу увредљиви јер тужиоца приказују у лажном светлу приписивањем особина или својстава које нема, као мрзитеља, особу која жели смрт председника државе, предствљају недопуштене информације, како то прописује одредба члана 79 Закона о јавном информисању коју првостепени суд правилно примењује, и воде праву на накнаду штете без обзира што је тужилац јавна, политичка личност и који због тога треба да очекује да увек може бити предмет критике нашта се указује наводима жалбе тужених, а да су “границе прихватљиве критике, сходно томе, шире када је у питању политичар”. Политичар се “неминовно и свесно излаже детаљној анализи у погледу сваке речи и поступка од стране новинара и јавности у целини, па самим тим мора да покаже и већи степен толеранције” (Iingens против Аустрије, 8.7.1986. године, став 42), па се потреба заштите политичара у том смислу мора “ценити у односу на интерес отворене расправе о политичким питањима” (Iingens против Аустрије, став 43). Међутим, приписивањем неких особина и својстава лицу на које се инфомација односи, а које то лице нема никако се не може доприносити јавној расправи о политичким односно друштвеним питањима, већ једино појави душевних болова које је тужилац трпео због објављивања наведених недопуштених информација.

Правилно првостепени суд у односу на тужене одговорне уреднике штампаног издања медија “Информер”, као и интернет портала у време објављивања текстова од ... године и од ... године, утврђује повреду тужиочевих права.

Ову заштиту тужиоцу као лицу на које се односе наведене недопуштене информације првостепени суд пружио је на основу одредбе члана 101 тачка 1 Закона о јавном информисању и медијима, којом је прописано да ако се објављивањем информације, односно записа повређује претпоставка невиности, забрана говора мржње, право и интереси малолетника, забрана јавног излагања порнографског садржаја, право на достојанство личности, право на аутентичност, односно право на приватност, у складу са одредбама овог закона, тужбом се може захтевати утврђивање да је објављивањем информације, односно записа повређено право, односно интерес. С обзиром да је одредбом члана 103 истог закона изричито прописано да се тужба из члана 101 подноси против одговорног уредника медија у коме је инфомација, односно запис објављен, правилно је првостепени суд ову врсту судске заштите пружио у односу на тужене одговорне уреднике ББ и ВВ. Ово стога што одговорни уредник одговора за садржај који уређује према одредби члана 48 став 3 Закона о јавном информисању и медијима, а закључивање тужених у жалби да је првостепени суд само

у односу на тужене одговорне уреднике утврдио повреду тужиочевих права, што је противречно томе да је на накнаду штете обавезан само издавач у односу на кога није утврђена повреда тужиочевих права, погрешно је.

Наиме, првостепени суд на одговорност туженог издавача правилно примењује одредбе чланова 112, 114 и 115 Закона о јавном информисању и медијима, с обзиром да је претходно утврдио да су о тужиоцу објављене недопуштене информације. С обзиром да је одговорност издавача објективна према одредби члана 114 Закона о јавном информисању и медијима, што значи без обзира на кривицу издавача, да одговара солидарно са новинаром и одговорним уредником према одредби члана 115, а то значи да одговора за целу обавезу, као и сваки дужник солидарне обавезе (члан 414 став 1 ЗОО) – чињеница што је тужилац остварио заштиту утврђењем повреде права у односу на одговорног уредника, не искључује одговорност издавача применом наведених одредби Закона о јавном информисању и медијима.

Погрешно тужени сматрају да је првостепени суд пропустио да примени одредбу члана 49 Закона о јавном информисању и медијима. Ова одредба прописује да новинар не може бити стављен у неповољнији положај по основу рада, тако што би му престао радни однос или би му се исплаћивала умањена зарада или уговорена накнада за рад, због тога што је у гласилу објавио истиниту тврдњу или изнео мишљење или ван медија свој лични став. Ово стога што наведена одредба не регулише одговорност за проузроковану штету лицу на које се односи информација чије објављивање је у складу са Законом о јавном информисању и медијима забрањено, већ права новинара у односу на свог послодавца у одређеним случајевима.

Неосновано је позивање тужених на стандарде Европског суда за људска права изражене у предмету *Handyside* против Уједињеног Краљевства из 1976 године (*Handyside v. Uk*, представка бр. 5493/72, пресуда од 07.12.1976. године), као и другим предметима који се у жалби наводе и који се ослањају на ову пресуду Европског суда за људска права. У наведеним пресудама, Европски суд је тумачио слободу изражавања тако што је сматрао да она обухвата не само изношење прихватљивих ставова и информација, већ и друштвено неприхватљивих (шокантних, увредљивих, узнемирујућих). Међутим, ни према Конвенцији за заштиту људских права и основних слобода (Закон о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода “Службени лист Србије и Црне Горе”, међународни уговори, бр. 9/03, 5/05, 7/05 и “Службени гласник РС”, међународни уговори, бр. 12/2010), као ни пракси Европског суда за људска права, слобода изражавања није апсолутна. Сама конвенција у члану 10 став 2 прописује изузетке када се слобода изражавања може подвргнути формалностима, условима, ограничењима или казнама, а то је у случају да је то прописано законом, да постоји легитиман циљ тог ограничења, те да је то неопходно у демократском друштву. С обзиром да Закон о јавном информисању и медијима у члану 79 ограничава информисање изношењем информација којима се лица приказују у лажном светлу ако им се на тај начин вређа достојанство личности и право на аутентичност, изношење конкретних информација о тужиоцу недопуштено је јер интерес за објављивање ових информација не претеже над интересом заштите достојанства и права на аутентичност па је тужени издавач у обавези да тужиоцу исплати правичну накнаду.

Првостепени суд правичну накнаду одмерио је у складу са интензитетом и трајањем душевних болова тужиоца, сагласно одредби члана 200 Закона о облигационим односима, и то по слободној оцени, на основу овлашћења садржаног у одредби члана 232 Закона о парничном поступку. При томе је првостепени суд правилно имао у виду приликом одмеравања правичне накнаде, сагласно одредби члана 117 Закона о јавном информисању и медијима, да се тужилац није користио другим средствима правне заштите која су прописана Законом о јавном информисању и медијима, ради ублажавања последица повреде.

Приликом одмеравања правичне накнаде првостепени суд узео је у обзир значај повређеног добра и циљ коме служи накнада, а то је ублажавање последица повреде, које, супротно жалбеним наводима тужених, несумњиво произилазе из прихваћеног исказа тужиоца, па нису основани наводи жалбе тужених према којима би се циљ накнаде могао постићи досуђивањем нижег износа. По схватању апелационог суда досуђени износ може тужиоцу ублажити штетне последице, а досуђивање нижег износа не би било у складу са сврхом која се остварује правичном новчаном накнадом.

Правилно је првостепени суд на досуђени износ правичне накнаде тужиоцу сагласно одредби члана 277 ЗОО, досудио законску затезну камату почев од дана пресуђења применом одредбе члана 189 ЗОО па до коначне исплате.

С обзиром да је усвојио захтев тужиоца за утврђење повреде права у односу на одговорне уреднике, те тужиоцу досудио накнаду штете због те повреде, правилно је првостепени суд примењујући одредбу члана 120 Закона о јавном информисању и медијима обавезао туженог ББ као одговорног уредника медија “Информер”, да објави увод и изреку пресуде.

Имајући у виду све напред наведено, апелациони суд је одбио као неосновану жалбу странака те првостепену пресуду у погледу одлуке о тужбеним захтевима тужиоца о којима је донета одлука у ставовима првом, другом, трећем и петом изреке, потврдио применом одредбе члана 390 Закона о парничном поступку.

Међутим, одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу осмом изреке, не може се прихватити као правилна јер је при њеном доношењу првостепени суд погршено применио одредбу члана 153 став 2 Закона о парничном поступку која прописује да ако странка делимично успе у парници, суд може с обзиром на постигнути успех да одреди да свака странка сноси своје трошкове или да једна странка накнади другој сразмеран део трошкова.

С обзиром да је предмет спора поред захтева за утврђење и накнада нематеријалне штете, приликом одлучивања о трошковима поступка у ситуацији када је странка у поступку успела делимично са тужбеним захтевом, њој припада у целости износ накнаде парничних трошкова, али према висини досуђене накнаде. Стога је првостепени суд погрешно применио Тарифни број 13 Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката када је тужиоцу за састав тужбе и два поднеска досудио износ од по 11.250,00 динара, за одржана рочишта износ од по 12.750,00 динара, као и за неодржана рочишта износ од 7.125,00 динара, које накнаде се односе на вредност постављеног захтева од укупно 1.000.000,00 динара, уместо да примени тарифу која се

односи на вредност спора до 750.000,00 динара, с обзиром да је тужиоцу досуђена накнада у износу од 120.000,00 динара.

Такође, првостепени суд погрешно је закључио да тужилац има право на накнаду трошкова на име таксе на тужбу у износу од 39.300,00 динара, која је одмерена према вредности постављеног захтева за накнаду нематеријалне штете у износу од 1.000.000,00 динара, с обзиром да тужилац према одредби члана 153 Закона о парничном поступку, има право на накнаду трошкова сразмерно успеху у спору што на име трошкова таксе за тужбу према вредности са којом је успео од 120.000,00 динара, износи 12.200,00 динара.

Због свега наведеног тужиоцу који је био заступан од стране пуномоћника адвоката сходно одредбама чланова 150 -163 Закона о парничном поступку, Тарифе о наградама и накндама трошкова за рад адвоката и Таксене тарифе и Закона о судским таксама, припадају трошкови и то за састав тужбе и два образложена поднеска у износу од по 9.000,00 динара, за заступање од стране пуномоћника адвоката на три одржана рочишта у износу од по 10.500,00 динара и приступ на једно неодржано рочиште у износу од 6.000,00 динара, на име таксе за тужбу и таксе за пресуду по 12.200,00 динара, што све укупно износи 88.900,00 динара.

Имајући у виду све напред наведено, другостепени суд је одлуку о трошковима парничног поступка преиначио применом одредбе члана 401 тачка 3 Закона о парничном поступку.

Имајући у виду да тужени у поступку по жалби нису успели, не припадају им трошкови другостепеног поступка, па је њихов захтев за накнаду у складу са одредбом члана 165 у вези са чланом 154 Закона о парничном поступку одбијен као неоснован.

**Председник већа-судија
Зорица Булајић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић